

SANTECHNIKO

– vadovas –

TURINYS

Mokomoji praktinė knyga „Santehniko vadovas“. 2-as papildytas leidimas

© Saulius Šalna
© UAB „Super namai“

2021 m., Vilnius
Projekto koordinatorius Darius Jokubauskas

VISOS TEISĖS SAUGOMOS.

Nė viena šios knygos dalis negali būti atkurta, saugoma paieškos sistemose ar perduodama bet kokia forma ir būdu be išankstinio autorių teisių savininko sutikimo.

ISBN 978-609-8270-06-8

Leidėjas UAB „Super namai“
www.supernamai.lt, www.superknygos.lt

Kalbos redaktorė – Rita Malikėnienė.

Tiražas 3000 egz.
Spausdinta UAB „BALTO print“

ĮVADAS	11
1. BENDRIEJI REIKALAVIMAI	13
1.1. Kvalifikacijos ir kompetencijos	14
1.1.1. Santehniko kompetencijos	14
1.1.2. Santehniko kvalifikacija	17
1.1.3. Santehniko padėjėjo kvalifikacija	20
1.2. Santehniniai brėžiniai, parametrų skaičiavimai	24
1.2.1. Statybinė braižyba	24
1.2.2. Geometrinių figūrų išsklotinių dydžio nustatymas	26
1.2.3. Santehninė schemų sutartiniai ženklai	28
1.2.4. Pagrindiniai matavimo vienetai, naudojami santehnikoje	34
1.2.5. Pagrindinių parametrų skaičiavimai	36
1.3. Vamzdinių geometrinių skaičiavimai	42
1.3.1. Vamzdinių nuolydis	42
1.3.2. Vamzdžių lenkimas	47
1.3.3. Lenktų detalių skaičiavimas	49
1.4. Darbų sauga	53
1.4.1. Santehniko saugos ir sveikatos instrukcija	53
1.4.2. Darbų sauga atliekant tipinius santehniko darbus	53
2. VAMZDINIAI	59
2.1. Vamzdžių tipai	61
2.1.1. Juodieji vamzdžiai	64
2.1.2. Variniai vamzdžiai	66
2.1.3. Presuojami plieniniai vamzdžiai	68
2.1.4. Plastikiniai vamzdžiai	72
2.1.5. PEX tipo vamzdžiai	74
2.1.6. Metaloplastikiniai vamzdžiai	78
2.1.7. Akustiniai vamzdžiai	81
2.1.8. Nuotekų vamzdžiai	85
2.2. Vamzdžių jungimo būdai	97
2.2.1. Litavimas	97
2.2.2. Klįjavimas	100
2.2.3. Polifuzinis suvirinimas	102
2.2.4. Presavimas	105
2.2.5. Kompresinis (kūginis) jungimas	109
2.2.6. Savivaržis jungimas	111
2.2.7. Movinis jungimas	113
2.2.8. Srieginis jungimas	115
2.2.9. Jungimas jungėmis	120
2.2.10. Vamzdinių mazgų bandymai	121

2.3. Vamzdynų izoliavimas.....	125
2.3.1. Techninės vamzdynų izoliacijos paskirtis	125
2.3.2. Vamzdynų izoliacijos parinkimas	127
2.3.3. Vamzdynų izoliacijos montavimas.....	129
3. VANDENTVARKOS SISTEMA.....	133
3.1. Vandens kokybė	135
3.1.1. Vandens fizinės savybės	135
3.1.2. Vandens filtrai	139
3.1.3. Buitinio karšto vandens sistemų problemos.....	144
3.1.4. Vamzdynų korozija	147
3.2. Vandentiekis.....	150
3.2.1. Individualus vandentiekis	150
3.2.2. Vandentiekio įvadas	157
3.2.3. Vandentiekio vamzdžių skersmenys	159
3.2.4. Vandentiekio linijų montavimas	161
3.2.5. Vandens apskaitos mazgas	165
3.2.6. Karštas vandentiekis	168
3.2.7. Vandens šildytuvai	171
3.3. Ventiliai	175
3.3.1. Vandens prijungimo ventiliai	175
3.3.2. Neužšalantys vandens tiekimo ventiliai	179
3.4. Priešgaisrinis vandentiekis	180
3.4.1. Gaisriniai hidrantai	180
3.4.2. Automatinis priešgaisrinis vandentiekis	187
4. NUOTEKŲ SPRENDIMAI	191
4.1. Nuotekų tinklas	192
4.1.1. Nuotekų tinklo montavimas	194
4.1.2. Vėdinamos, nevėdinamos nuotekos	201
4.1.3. Nuotekų stovai.....	202
4.1.4. Nuotekų šalintuvai	208
4.1.5. Nuotekų kėlimo įrenginiai	209
4.2. Kvapų uždoriai.....	214
4.2.1. Sifonai trapams ir latakams	214
4.2.2. Sifonai praustuvams, plautuvėms, vonioms ir skalbimo mašinoms	218
4.3. Nuotekų valymas	227
4.3.1. Vietiniai nuotekų valymo įrenginiai	227
4.3.2. Biopreparatai nuotekų priežiūrai ir perteklinio dumblo šalinimui	231
4.3.3. Riebalų skirtuvai	237

4.4. Apsauga nuo užtvindymo.....	248
4.4.1. Atbuliniai vožtuvai nuotekų sistemoms	248
4.4.2. Sandarus vamzdynų įstūmimas į pastatą	253
4.4.3. Išmani vandens valdymo sistema	255
5. LIETAUS VANDENS SURINKIMAS.....	259
5.1. Paviršinis vandens nuvedimas	260
5.1.1. Taškinis vandens nuvedimas	260
5.1.2. Linijinis vandens nuvedimas	263
5.2. Vandens surinkimas nuo plokščiųjų stogų.....	269
5.2.1. Lietaus vandens nuotakyno skaičiavimai	269
5.2.2. Gravitacinė lietaus vandens nuvedimo sistema	272
5.2.3. Vandens surinkimas nuo neeksploatuojamųjų stogų	275
5.2.4. Vandens surinkimas nuo eksploatuojamųjų stogų	284
5.5.5. Vakuuminė lietaus vandens nuvedimo sistema	299
6. SANITARINIAI PRIETAISAI	307
6.1. Vonios kambario prietaisai.....	309
6.1.1. Praustuvai ir plautuvės	309
6.1.2. Dušo kabinos	321
6.1.3. Dušo padėklai	336
6.1.4. Vonios	341
6.1.5. WC keramika ir potinkinės sistemos	352
6.2. Vandens tiekimo sistemos	367
6.2.1. Vandens maišytuvai	367
6.2.2. Dušų sistemos	383
6.3. Vandens surinkimo sistemos.....	389
6.3.1. Vandens surinkimo sistemos pramonei	389
6.3.2. Trapai vidaus patalpoms bei dušams	402
6.3.3. Latakai vidaus patalpoms bei dušams	407
6.4. Sanitariniai prietaisai neįgalųjų patalpoms	417
7. ŠILDYMO SISTEMOS	421
7.1. Pastato šildymo sistemos	423
7.1.1. Šildymo sistemų projektavimas	423
7.1.2. Šildymo sistemos prietaisai.....	431
7.1.3. Šildymo sistemos rankinis balansavimas	437
7.1.4. Pastato šildymo sistemų renovacija	439
7.2. Šilumos šaltiniai.....	443
7.2.1. Katilų parinkimas	443
7.2.2. Kondensaciniai katilai	452

TURINYS

7.2.3. Tipiniai katilų aprišimo pavyzdžiai	458
7.2.4. Šilumos siurbLIAI	459
7.3. Grindinis šildymas	465
7.3.1. Grindinio šildymo principas	465
7.3.2. Grindinio šildymo projektavimas	469
7.3.3. Grindinio šildymo įrengimas	476
7.3.4. Grindinio šildymo temperatūrinis reguliavimas	478
7.3.5. Pramoninių objektų grindinio šildymo projektavimas ir montavimas	481
7.3.6. Šildymas ir vėsinimas pastato paviršiais	484
7.4. Šildymas elektra	499
7.4.1. Elektriniai radiatoriai	499
7.4.2. Elektriniai rankšluoščių džiovintuvai	509
7.4.3. Infraraudonųjų spindulių šildytuvai	512
8. ŠILDYMO SISTEMŲ VALDYMAS	519
8.1. Šildymo sistemų reguliavimas.....	521
8.1.1. Šildymo sistemų temperatūrinis reguliavimas	521
8.1.2. Automatinis temperatūros palaikymo mazgas	526
8.1.3. Oro šalinimo sistemos	527
8.2. Šildymo sistemų valdymo įrenginiai	530
8.2.1. Cirkuliaciniai siurbLIAI	530
8.2.2. Plėtimosi indai	539
8.2.3. Akumuliacinės talpyklos	543
PAGRINDINIAI SANTECHNIKOS TERMINAI (lietuvių, anglų, rusų, vokiečių, norvegų ir latvių kalbomis).....	549
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	575

ĮVADAS

Papildytoje ir atnaujintoje mokomojoje praktinėje knygoje „Santechniko vadovas“ pristatomos naujausios technologijos, medžiagos ir optimalūs sprendimai, taikomi šiuolaikinėje santechnikoje. Skaitytojas čia ras išsamią informaciją apie šildymo, vandentiekio bei nuotekų sistemas, inžinerinių sistemų montavimo ir eksploatavimo praktinių patarimų. Knygoje pateikiama detali informacija apie nuotekų ir vandens šalinimo sistemas, naudojant tipinius konstrukcinius mazgus, skaičiavimo formules bei montavimo schemas. Leidinys papildytas Santechnikos terminų žodynu 6 kalbomis: lietuvių, anglų, vokiečių, rusų, norvegų ir latvių.

Ypatingas dėmesys skiriamas ekologijos ir energinių išteklių taupymo problemoms spręsti, patalpų temperatūros reguliavimo bei vandens tiekimo inovatyvioms valdymo sistemoms, moderniems pastatų šildymo būdams, lietaus vandens šalinimui nuo neeksploatuojamų ir eksploatuojamų plokščiųjų stogų, terasų.

Leidinyje pateikiami praktiniai pirmaujančių pasaulio santechnikos, šildymo, vėsinimo, santechninių prietaisų ir nuotekų sistemų gamintojų sprendimai.

Aukštųjų ir profesinių mokyklų studentai bei kvalifikacijos kėlimo kursų klausytojai galės atnaujinti savo žinias santechnikos srityje ir pritaikyti jas savo kasdieniniame darbe bei ugdymo procese.

Knygos autoriai dėkoja Vilniaus Gedimino technikos universitetui, Šilumos siurblių ir vėdinimo sistemų asociacijai, Norvegijos santechnikų asociacijai, Vilniaus Jeruzalės darbo rinkos mokymo centrui bei visiems lyderiaujantiems santechnikos įrenginių, šildymo, nuotekų ir vandentiekio sistemų gamintojams už pagalbą rengiant mokomąją praktinę knygą „Santechniko vadovas“.

Alfredas Packevičius, Saulius Šalna